

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 243/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť L. R..., t. č. vo výkone väzby, zastúpeného advokátom JUDr. P. O., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1 T 105/09 z 24. augusta 2009 a uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tos 53/2009 z 24. septembra 2009, práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 105/09, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 458/08 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. októbra 2009 doručená sťažnosť L. R. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 105/09 z 24. augusta 2009 (ďalej „napadnuté uznesenie okresného súdu“ alebo „uznesenie okresného súdu z 24. augusta 2009“) a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Tos 53/2009 z 24. septembra 2009 (ďalej „napadnuté uznesenie krajského súdu“ alebo „uznesenie krajského súdu z 24. septembra 2009“), práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 105/09, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 458/08.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava sp. zn. ČVS: KRP-50/OVK-BA-2008 Ča zo 4. septembra 2008 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona. Neskôr došlo ku zmene právnej kvalifikácie tak, že skutok bude posudzovaný ako obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. c) a e) Trestného zákona. Proti uzneseniu o vznesení obvinenia podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú Krajská prokuratúra v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) uznesením sp. zn. 1 Kv 42/08 z 13. septembra 2008 zamietla ako nedôvodnú.

Okresný súd uznesením sp. zn. 0 Tp 458/08 zo 14. septembra 2008 rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby podľa § 72 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku s tým, že väzba začala plynúť 11. septembra 2008 o 19.45 h. Ustanovený obhajca sťažovateľa však pri výsluchu sťažovateľa pred sudcom pre prípravné konanie nebol prítomný z dôvodu, že

nebol o tomto úkone vyrozumený. Aj proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 75/2008 z 30. septembra 2008 zamietol ako nedôvodnú.

Ďalej okresný súd na verejnom zasadnutí uskutočnenom 12. februára 2009 uznesením sp. zn. 0 Tp 55/09 zamietol sťažovateľovu žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a zároveň rozhodol o predĺžení lehoty trvania jeho väzby o šesť mesiacov, t. j. do 11. septembra 2009.

Následne 6. augusta 2009 bola okresnému súdu podaná obžaloba pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. c) a e) Trestného zákona, ktorej rovnopis spolu s určením termínu verejného zasadnutia k predbežnému prerokovaniu obžaloby na 21. október 2009 bol sťažovateľovi doručený až 8. októbra 2009 a jeho ustanovenému obhajcovi 9. októbra 2009. Okresný súd po podaní obžaloby uznesením sp. zn. 1 T 105/09 z 24. augusta 2009 rozhodol, že sťažovateľovu žiadosť o prepustenie z väzby zamietla a neprijíma písomný sľub. Zároveň rozhodol, že sťažovateľ sa i po podaní obžaloby ponecháva vo väzbe podľa § 71 ods. 3 a § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd na verejnom zasadnutí uskutočnenom 24. septembra 2009 uznesením sp. zn. 2 Tos 53/2009 tak, že jeho sťažnosť zamietol.

Sťažovateľ namieta, že k porušeniu jeho označených práv došlo jednak tým, že jeho ustanovený obhajca nebol o jeho výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie „*žiadnym spôsobom vyrozumený*“, a preto ani nebol na jeho výsluchu prítomný. Taktiež aj doručenie rovnopisu obžaloby jemu a jeho obhajcovi až po písomnej výzve obhajcu (takmer dva mesiace od jej podania na okresnom súde) považuje sťažovateľ za porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru. Sťažovateľ argumentuje tým, že podľa § 240 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku má súd bez meškania nariadiť doručenie rovnopisu obžaloby obvinenému a jeho obhajcovi, aby mal primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

Sťažovateľ poukazuje vo svojej sťažnosti aj na to, že podľa jeho názoru okresný súd nesprávne aplikoval § 238 ods. 3 Trestného poriadku účinného od 1. februára 2009, a to z dôvodu, že s poukazom na § 567c ods. 2 Trestného poriadku je toto ustanovenie pre daný prípad nepoužiteľné, pretože väzba u sťažovateľa začala plynúť pred 1. februárom 2009, a preto sa majú použiť § 76, § 78, § 80 ods. 3 a § 81 ods. 4 v znení účinnom do 31. januára 2009. Podľa sťažovateľa použitím nesprávneho zákonného ustanovenia v tak dôležitej veci, ako je rozhodnutie o ponechaní sťažovateľa vo väzbe, sa prvostupňový súd dopustil vážneho pochybenia, ktoré robí toto uznesenie okresného súdu trvale chybným a nezákonným, ktoré nebolo konvalidované následným rozhodnutím odvolacieho súdu. Aplikáciou ustanovení Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009 by okresný súd musel podľa názoru sťažovateľa rozhodnúť po podaní obžaloby o ďalšom trvaní väzby najneskôr do uplynutia posledného predĺženia väzby z prípravného konania a podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku rozhodnúť o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený nadriadenému súdu najneskôr päť dní pred uplynutím lehoty, ktorá sa má predĺžiť, pričom nadriadený súd rozhodne do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť, a preto možno podľa sťažovateľa vyvodiť „logický záver“, že táto povinnosť platí pre súd aj v prípade, že už došlo k podaniu obžaloby. Krajský súd ako súd odvolací mal preto rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa najneskôr do 11. septembra 2009, keď uplynula predĺžená lehota z prípravného konania, a nie až 24. septembra 2009, t. j. „13 dní po termíne, do ktorého bola sťažovateľovi predĺžená väzba“. Táto lehota má podľa názoru sťažovateľa „sankčný charakter“, čo znamená, že následným rozhodnutím súdu nemožno konvalidovať nesprávny postup súdu a ďalší pobyt sťažovateľa vo väzbe „počínajúc dňom 12. 9. 2009 je nezákonný“.

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní pod sp. zn. 0 Tp 458/08 spočívajúcom v nevyrozumení obhajcu o mieste a termíne výsluchu obvineného pred sudcom pre prípravné konanie vo veci návrhu krajského prokurátora na vzatie obvineného do väzby došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 3 písm. c/ dohovoru.

2. *Nedoručením obžaloby v lehote podľa ustan. § 240 ods. 1 pís. a/ Trestného poriadku porušil Okresný súd Bratislava I v konaní pod sp. zn. 1 T 105/09 právo sťažovateľa zakotvené v čl. 6 ods. 3 písm. b/ dohovoru.*

3. *Uznesením Okresného súdu Bratislava I pod sp. zn. 1 T 105/09 zo dňa 24. 8. 2009 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy a práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 1 a čl. 5 ods. 1 dohovoru.*

4. *Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 53/2009 uznesením zo dňa 24. septembra 2009 porušil základné právo L. R. zaručené v čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy a jeho právo zaručené v čl. 1 a čl. 5 ods. 1 dohovoru v súvislosti s trvaním jeho väzby v čase po 11. septembri 2009.*

5. *Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Tos 53/2009 zo dňa 24. septembra 2009 sa zrušuje a Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby sťažovateľa L. R. prepustil neodkladne z väzby na slobodu.*

6. *Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3 320,00 € (slovom: tritisícristodvadsať euro), ktoré je Krajský súd Bratislava povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.*

7. *Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 245,70 €...“*

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Sťažovateľ v petite sťažnosti okrem iného namieta aj porušenie práva podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru ako celku bez konkretizácie písmena [a) až f)] tohto článku. Ústavný súd však bez vyzvania sťažovateľa na upresnenie návrhu konania vychádzajúc z argumentácie obsiahnutej v sťažnosti dospel k názoru, že sťažovateľ má na mysli čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 435/09).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade alebo aplikácii zákona všeobecným súdom možno uvažovať len vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 1 dohovoru vysoké zmluvné strany priznávajú každému, kto podlieha ich jurisdikcii, práva a slobody uvedené v hlave I tohto dohovoru.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu... Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: ... c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody... pre dôvodné podozrenie

zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jej spáchaní.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby; obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

1. K námietke sťažovateľa o porušení jeho práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru tým, že sudca pre prípravné konanie pred výsluchom sťažovateľa v súvislosti s rozhodovaním o jeho vzatí do väzby nekontaktoval jeho obhajcu ani ho žiadnym spôsobom nevyrozumel o termíne výsluchu, ústavný súd uvádza:

Ako už bolo uvedené, podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

Opatrením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 458/08 z 12. septembra 2008 bol sťažovateľovi ustanovený obhajca JUDr. P. O.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý, pričom o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný.

Zákon teda ukladá sudcovi pre prípravné konanie povinnosť upovedomiť o čase a mieste výsluchu obvineného pred rozhodnutím o jeho väzbe aj jeho obhajcu. Túto povinnosť však zákon zároveň viaže na skutočnosť, že obhajca je reálne dosiahnuteľný. Ak však obhajca nie je dosiahnuteľný, a teda nemohol byť a ani nebol upovedomený o čase a mieste výsluchu obvineného, nie je to zákonnou prekážkou, aby sudca pre prípravné

konanie obvineného vypočul a rozhodol o väzbe. Bezvýnimočnosť upovedomenia obhajcu o výsluchu obvineného pred rozhodnutím o jeho vzatí do väzby nemožno objektívne požadovať už aj vzhľadom na krátke lehoty, ktoré v súvislosti s rozhodovaním o vzatí zadržaného do väzby ustanovuje ústava (čl. 17 ods. 3) a Trestný poriadok (§ 87 ods. 2). Obvyklým spôsobom upovedomovania obhajcu o výsluchu pred rozhodnutím o väzbe je telefonický kontakt, ktorý najlepšie umožňuje zachovať ústavné a zákonné lehoty na rozhodnutie. Písomný kontakt s poštovým doručovaním je pre krátkosť času v podstate nerealizovateľný. Problém, ktorý v tejto súvislosti môže nastať, je preukázanie, či sudca pre prípravné konanie vykonal úkon smerujúci k upovedomeniu obhajcu o termíne výsluchu.

Krajský súd v uznesení z 24. septembra 2009 k tejto námietke sťažovateľa uviedol, že nie je dôvodná, pretože z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že napriek snahe súdu sa nepodarilo pred výsluchom skontaktovať s jeho obhajcom. Sťažovateľ však do zápisnice vyhlásil, že súhlasí s tým, aby vypovedal bez obhajcu.

Je zrejmé, že v stave, keď ide o tvrdenie krajského súdu proti tvrdeniu sťažovateľa, tento rozpor možno odstrániť iba dokazovaním smerujúcim k zisteniu prichádzajúcich a odchádzajúcich hovorov z príslušných telefónnych liniek. Takéto dokazovanie však sťažovateľ nenavrhol (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde) a navyše pre rozhodnutie ústavného súdu ani nebolo potrebné. Ani prípadný záver, že sudca pre prípravné konanie neupovedomil obhajcu o čase a mieste výsluchu pred rozhodnutím o vzatí obvineného do väzby (čo nepovažoval ústavný súd za preukázané), totiž nemôže viesť sám osebe k záveru o porušení označeného práva sťažovateľa. Obsah práva na obhajobu v rámci parciálnej časti trestného konania, a to v rámci konania o vzatí väzby v prípravnom konaní, je daný aj predmetom tohto konania a nemožno ho absolutizovať. Navyše, ako uvádza samotný sťažovateľ, súhlasil s vykonaním výsluchu bez prítomnosti obhajcu. Sťažovateľovi bolo poskytnuté právo na obhajobu tak, že bol pred rozhodnutím o väzbe vypočutý pred sudcom pre prípravné konanie, a teda mal možnosť predniesť všetky argumenty, ktoré považoval za relevantné na spochybnenie existencie dôvodov jeho väzby, pričom súhlasil s vypočutím bez prítomnosti obhajcu. Následne mohol svoju obhajobu vo vzťahu k rozhodovaniu o vzatí do väzby účinne predniesť v sťažnosti proti uzneseniu o vzatí

do väzby, čo aj prostredníctvom svojho obhajcu urobil. Skutočnosť, že krajský súd jeho argumentáciu neakceptoval a jeho sťažnosť zamietol, preto nemôže viesť k záveru o porušení jeho práva na obhajobu v procese rozhodovania o vzatí do väzby (obdobne napr. I. ÚS 241/09).

Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi námietkami sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom a jeho právom podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Sťažovateľ taktiež namieta, že nedoručením rovnopisu obžaloby v lehote podľa § 240 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, teda bez meškania po podaní obžaloby, došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru. Podľa jeho názoru týmto postupom okresného súdu došlo k *„obmedzeniu dostatočného priestoru pre navrhovanie dôkazov obhajoby a porušeniu zásady rovnosti zbraní“*.

Účelom § 240 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku je zrýchliť trestné konanie a vytvoriť priestor na kontradiktórny charakter hlavného pojednávania. Doručením rovnopisu obžaloby bez meškania po jej doručení prvostupňovému súdu najmä obvinenému (a jeho obhajcovi) sa vytvára širší priestor na oboznámenie sa s dôkazmi, ktoré prokurátor navrhuje vykonať, a tým sa vytvorí aj potrebný časový priestor pre navrhovanie vlastných dôkazov obvineným (obhajcom). Je to významné aj z hľadiska súdu, ktorý bude môcť reagovať na návrhy strán a vytvoriť si reálnu predstavu o priebehu hlavného pojednávania a o jeho potrebnom rozpise. Doručenie rovnopisu obžaloby je jednoduchý procesný úkon, vykonaniu ktorého nemá čo a nemôže nič brániť. Časový úsek v trvaní dvoch mesiacov na doručenie rovnopisu obžaloby sťažovateľovi a jeho obhajcovi, a aj to až na žiadosť obhajcu, nemožno považovať za úkon vykonaný bez meškania, avšak nemožno bez všetkého tento zdĺhavý postup okresného súdu považovať ani za porušenie sťažovateľovho práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru. V súvislosti s uvedeným záverom ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že kritériom na jeho rozhodovanie musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, či

v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07), pričom podľa názoru ústavného súdu namietaný postup okresného súdu v súvislosti s doručovaním rovnopisu obžaloby zásah takejto intenzity nepredstavuje.

Krajský súd v uznesení z 24. septembra 2009 skonštatoval, že okresný súd naozaj nepostupoval podľa § 240 ods. 1 Trestného poriadku, keď bez meškania nenariadil doručiť rovnopis obžaloby sťažovateľovi a jeho obhajcovi, ako aj ďalším stranám citovaným v tomto zákonnom ustanovení. Predmetné pochybenie okresného súdu však podľa názoru krajského súdu nebolo dôvodom, pre ktorý by bolo potrebné prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu.

Podľa názoru ústavného súdu ak je sťažovateľ, resp. jeho obhajca toho názoru, že oneskoreným doručením rovnopisu obžaloby mu nebol poskytnutý dostatočný priestor na prípravu obhajoby, môže žiadať okresný súd o odročenie hlavného pojednávania a poskytnutie dostatočného časového priestoru na jej prípravu. Navyše, v čase doručenia rovnopisu obžaloby sťažovateľovi a jeho obhajcovi bol stanovený len termín predbežného prerokovania obžaloby, a nie termín hlavného pojednávania. A napokon krajská prokuratúra oznámila sťažovateľovi listom z 5. augusta 2009, že podala proti nemu obžalobu, a preto nič nebránilo obhajcovi sťažovateľa v rámci jeho základných aktivít pri chránení záujmov klienta oboznámiť sa s ňou [§ 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov].

Ústavný súd preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. Sťažovateľ napokon namieta, že k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru došlo uznesením okresného súdu z 24. augusta 2009, ktorým rozhodol, že sťažovateľa ponecháva po podaní obžaloby naďalej vo väzbe s poukazom na § 238 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý je

aplikovateľný na väzby začaté po 1. februári 2009, pričom jeho väzba začala pred uvedeným dátumom. Okresný súd mal preto aplikovať na rozhodovanie o väzbe sťažovateľa § 76, § 78, § 80 ods. 3 a § 81 ods. 4 v znení účinnom do 31. januára 2009 a po podaní obžaloby rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa najneskôr do 11. septembra 2009, dokedy mu bola naposledy predĺžená lehota trvania väzby z prípravného konania, a to „v zmysle § 76 ods. 3 Trestného poriadku, kde je stanovená povinnosť sudcu pre prípravné konanie rozhodnúť o návrhu prokurátora na predĺžovanie väzby tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený nadriadenému súdu najneskôr päť dní pred uplynutím lehoty, ktorá sa má predĺžiť“. Preto podľa názoru sťažovateľa „možno vyvodiť logický záver“, že táto povinnosť „platí pre súd aj v prípade, že už došlo k podaniu obžaloby...“. Tým, že krajský súd uznesením z 24. septembra 2009 zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 24. augusta 2009, malo dôjsť k porušeniu označeného práva aj napadnutým uznesením krajského súdu. Navyše sťažovateľ namieta, že krajský súd mal rozhodnúť v zmysle § 192 ods. 4 Trestného poriadku najneskôr do 11. septembra 2009. a nie až 24. septembra 2009, t. j. „trinásť dní po termíne, do ktorého bola sťažovateľovi predĺžená väzba“.

3.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ako aj čl. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti (v sťažnosti) namietanému uzneseniu okresného súdu podal riadny opravný prostriedok – sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd. Ústavný súd preto nemá právomoc na konanie o tej časti sťažnosti, v ktorej sa namieta porušenie sťažovateľových označených práv týmto uznesením okresného súdu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, že na rozhodovanie o tejto časti sťažnosti (proti namietanému uzneseniu okresného súdu) nie je daná jeho právomoc. Sťažnosť v uvedenej časti preto odmietol z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ bol vzatý do väzby 11. septembra 2008, sťažovateľova väzba bola 12. februára 2009 predĺžená do 11. septembra 2009 a krajský prokurátor podal 6. augusta 2009 na sťažovateľa obžalobu. Okresný súd 24. augusta 2009 rozhodol jednak o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby, a to tak, že ju zamietol a zároveň rozhodol aj o jeho ponechaní vo väzbe i naďalej (teda i po podaní obžaloby).

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd pochybil, keď v jeho prípade pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby neaplikoval režim § 192 ods. 4 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. februára 2009. Sťažovateľ tvrdí, že bolo povinnosťou krajského súdu právoplatne rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa po podaní obžaloby do dátumu posledného predĺženia väzby v prípravnom konaní, teda do 11. septembra 2009. Z argumentácie sťažovateľa možno vyvodit', že podstatou jeho sťažnosti je tvrdenie, že krajský súd ústavne nesúladným spôsobom interpretoval § 567 ods. 2 Trestného poriadku pri rozhodovaní o ďalšom trvaní jeho väzby, čo malo spôsobiť porušenie jeho označených práv.

V nadväznosti na argumentáciu sťažovateľa ústavný súd preskúmal príslušné ustanovenia Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009, ako aj v znení účinnom od 1. februára 2009.

Podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009 ak by lehota trvania väzby v prípravnom konaní presiahla šesť mesiacov, je prokurátor povinný podať sudcovi pre prípravné konanie návrh na predĺženie lehoty väzby, ak obvineného z väzby neprepustí sám. Predĺžiť lehotu väzby obvineného možno len vtedy, ak bol návrh prokurátora doručený súdu najmenej 15 pracovných dní pred uplynutím šesťmesačnej lehoty a ak nebolo možné pre obtiažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie v tejto lehote skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania.

Podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. februára 2009 základná lehota väzby v prípravnom konaní je sedem mesiacov; prokurátor je povinný prepustiť obvineného na slobodu najneskôr v posledný deň tejto lehoty, ak nepodá najmenej dvadsať pracovných dní pred jej uplynutím obžalobu, návrh na schválenie dohody o vine a treste alebo sudcovi pre prípravné konanie návrh na predĺženie tejto lehoty.

Podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009 sudca pre prípravné konanie rozhodne o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený nadriadenému

súdu najneskôr päť dní pred uplynutím lehoty väzby; nadriadený súd rozhodne do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť. Predĺžená lehota väzby môže trvať až šesť mesiacov, nesmie však presiahnuť lehotu uvedenú v odseku 7.

Podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. februára 2009 súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodne o väzbe alebo o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený nadriadenému súdu najneskôr päť pracovných dní pred uplynutím lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní, alebo pred uplynutím lehoty väzby v prípravnom konaní; nadriadený súd rozhodne do uplynutia lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní alebo lehoty, ktorá sa má predĺžiť, inak predseda senátu nadriadeného súdu prepustí obvineného z väzby na slobodu písomným príkazom, ktorý musí byť primerane odôvodnený. Predĺžiť lehotu väzby možno len vtedy, ak návrh podľa odseku 2 bol podaný včas a ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Predĺženie lehoty väzby môže trvať až sedem mesiacov, lehota väzby v prípravnom konaní však nesmie presiahnuť dĺžku podľa odseku 7. Pri späťvzatí návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby sa postupuje primerane podľa § 72 ods. 3.

Podľa § 192 ods. 4 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009 o sťažnosti proti rozhodnutiu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na predĺženie lehoty väzby, môže nadriadený súd rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí, najneskôr však do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť.

Podľa § 192 ods. 4 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. februára 2009 o sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na predĺženie lehoty väzby, rozhodne nadriadený súd najneskôr do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť. O sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe po podaní obžaloby alebo návrhu na schválenie dohody o vine a treste podľa § 76 ods. 3 alebo 4 rozhodne nadriadený súd najneskôr do uplynutia lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní.

Podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. februára 2009 (do 31. januára 2009 Trestný poriadok neobsahoval odsek 3) ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd o väzbe prednostne a urýchlene, a ak to okolnosti prípadu umožňujú, tak súčasne s rozhodnutím podľa § 239 ods. 1, § 241, § 244 alebo § 331 ods. 1, najneskôr však tak, aby postupom podľa § 76 ods. 3 alebo 4 došlo k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe do uplynutia lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou väzby v prípravnom konaní.

Podľa § 567c ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. februára 2009 ak lehota väzby začala plynúť pred 1. februárom 2009, použijú sa ustanovenia § 76, § 78, § 80 ods. 3 a § 81 ods. 4 v znení účinnom do 31. januára 2009.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že Trestný poriadok v znení účinnom do 31. januára 2009 neukladal všeobecnému súdu výslovnú povinnosť rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby najneskôr do uplynutia lehoty väzby (základnej či predĺženej) v prípravnom konaní. Ústavný súd ale v tejto súvislosti vo viacerých prípadoch vyslovil právny názor, podľa ktorého sa väzba vždy musí opierať o rozhodnutie súdu, pričom iba podanie obžaloby nepostačuje na to, aby sa súdna väzba stala zákonnou po podaní obžaloby bez výslovného rozhodnutia súdu o jej ďalšom trvaní (napr. I. ÚS 187/07). Rovnako Trestný poriadok v znení účinnom do 31. januára 2009 neukladal nadriadenému všeobecnému súdu výslovnú povinnosť rozhodnúť o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe po podaní obžaloby alebo návrhu na schválenie dohody o vine a treste najneskôr do uplynutia lehoty väzby (základnej či predĺženej) v prípravnom konaní. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre akceptoval, že rozhodnutie príslušného súdu o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby nemusí byť ku dňu uplynutia lehoty väzby v prípravnom konaní právoplatné, pretože vzhľadom na predbežnú vykonateľnosť rozhodnutí o väzbe postačuje aj existencia neprávoplatného rozhodnutia o ďalšom trvaní väzby, ak toto bolo vydané pred uplynutím lehoty väzby v prípravnom konaní (napr. II. ÚS 252/08, IV. ÚS 139/08, IV. ÚS 51/09).

Prostredníctvom novelizácie vykonanej zákonom č. 5/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 5/2009 Z. z.), zákonodarca v záujme ochrany práv obvinených okrem iného upresnil a sprísnil požiadavky pre rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby, keď zaviedol rovnaký režim, aký platí v zmysle § 76 ods. 2 a 3 Trestného poriadku pre rozhodovanie o predĺžení väzby v prípravnom konaní. Podľa novej právnej úpravy aj pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby musí byť príslušné rozhodnutie súdu o ďalšom trvaní väzby právoplatné v momente uplynutia skoršej lehoty väzby ešte z prípravného konania.

Krajský súd v napadnutom uznesení interpretoval a aplikoval intertemporálne ustanovenie § 567c ods. 2 Trestného poriadku vzťahujúce sa na úpravy Trestného poriadku účinné od 1. februára 2009 tak, že na vec sťažovateľa sa režim rozhodovania podľa § 192 ods. 4 v spojení s § 238 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. februára 2009 nevzťahuje s poukazom na to, že v jeho prípade lehota väzby začala plynúť pred 1. februárom 2009. Na podporu takejto interpretácie a aplikácie označeného ustanovenia Trestného poriadku možno poukázať aj na dôvodovú správu k príslušnej novelizácii Trestného poriadku (zákon č. 5/2009 Z. z.), v ktorej sa vo vzťahu k § 192 ods. 4 Trestného poriadku v bode 34 uvádza: „*Úprava § 192 ods. 4 zodpovedá formulácii § 76 ods. 3 a 4 v navrhovanom znení.*“ Z citovaného možno vyvodiť, že novým znením ustanovenia § 192 ods. 4 Trestného poriadku zákonodarca reagoval na novelizované znenie § 76 ods. 3 a 4 Trestného poriadku tak, že obe ustanovenia zosúladiť, čo podľa názoru ústavného súdu tiež podporuje záver, že podľa § 192 ods. 4 v spojení s § 238 ods. 3 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. februára 2009 možno postupovať len vo väzobných veciach, v ktorých lehota väzby začala plynúť po 1. februári 2009.

Je pravdou, že okresný súd vo výroku uznesenia z 24. augusta 2009 uviedol, že sťažovateľa ponecháva z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku i naďalej vo väzbe (teda po podaní obžaloby) podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku (ktorý odsek neexistoval v Trestnom poriadku v znení do 31. januára 2009). Krajský súd v napadnutom uznesení k námietke sťažovateľa týkajúcej sa aplikácie § 238 uviedol:

„V zmysle ustanovenia § 567c ods. 2 Tr. por. ak lehota väzba začala plynúť pred 1. februárom 2009, použijú sa ustanovenia § 76, § 78 § 80 ods. 3 a § 81 ods. 4 Tr. por. v znení účinnom do 31. januára 2009, teda súd I. stupňa rozhodoval v zmysle zákonných ustanovení platných do tohto dňa. Ustanovenie § 238 Tr. por. vtedy uvádza len toľko, že súd po podaní obžaloby alebo po návrhu na dohodu o vine a treste rozhodne o všetkých otázkach súvisiacich o ďalšom konaní a urobí všetky rozhodnutia a opatrenia upravené týmto zákonom, ktoré sú potrebné na skončenie veci. Teda v tomto zákonom ustanovení nie je uložená povinnosť tak, ako je to následne v ustanovení po 1. 2. 2009, že musí byť o väzbe rozhodnuté najneskôr tak, aby postupom podľa § 76 ods. 3 alebo 4 Tr. por. došlo k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe do uplynutia lehoty, ktorá je lehotou základnou alebo predĺženou. Teda keďže súd rozhodol o ďalšom trvaní väzby dňa 24. 8. 2008 teda pred uplynutím lehoty väzby 11. 9. 2009 rozhodol správne len toto rozhodnutie postačí k tomu, aby bol obvinený nad'alej vo väzbe zo zákonných dôvodov.“

Z uvedeného vyplýva, že hoci okresný súd poukázal na § 238 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý sa na väzbu sťažovateľa, ktorá začala plynúť pred 1. februárom 2009, nevzťahoval, rozhodol o väzbe sťažovateľa podľa Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009, teda aplikoval § 76, § 78, § 80 ods. 3 a § 81 ods. 4 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009. Odkaz na § 238 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý zakladá povinnosť okresnému súdu rozhodnúť o väzbe obvineného v určitej lehote, žiadnym spôsobom nemohlo zasiahnuť do právneho postavenia sťažovateľa v otázkach, ktoré sú z hľadiska rešpektovania práva na osobnú slobodu relevantné (povinnosť preskúmať materiálne a formálne podmienky väzby...). Keďže povinnosť okresného súdu rozhodnúť o väzbe sťažovateľa urýchlene po podaní obžaloby vyplývala aj v danom období z iných ustanovení Trestného poriadku (napr. § 2 ods. 6), pričom povinnosť rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby do naposledy predĺženej lehoty trvania väzby, tak aby väzba sťažovateľa mala titul, bola vydaním uznesenia okresného súdu z 24. augusta 2009 splnená, a to v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku vzťahujúcimi sa na väzby začaté pre 31. januárom 2009.

Ústavný súd vychádzajúc zo skutočnosti, že výklad a aplikácia ustanovení Trestného poriadku je v prvom rade úlohou všeobecných súdov, pričom v danom prípade nejde o interpretáciu, ktorá by bola zjavne neodôvodnená alebo svojvoľná, dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto jeho uplatnením nemohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

4. Napokon sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, podľa ktorého vysoké zmluvné strany priznávajú každému, kto podlieha ich jurisdikcii, práva a slobody uvedené v hlave I tohto dohovoru.

Keďže neexistuje žiadna príčinná súvislosť medzi namietaným porušením označeného článku dohovoru a napadnutým uznesením krajského súdu, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2010